בעניינא דיומא

אז למה אני לא יצאתי כמו רב דוב לנדו? הרי אנחנו שנינו יש לנו אותו ראש ישיבה.

מרוממים ממך ברבבות קילומטרים: גדולי ראשי הישיבות שליט"א במשאות נוקבים בסערת התקופה

הגאון הגדול רבי שלמה אנגלנדר שליט"א ר"י בית שמעיה
למה לא זכיתי להיות רבי דב לנדו?

בברכות התורה אנו אומרים המלמד תורה לעמו ישראל, אז בוא נסכם, שהראש ישיבה של רבי דב לנדו והראש ישיבה שלי זה אותו ראש ישיבה, **אז למה אני לא יצאתי כמו רב דוב? הרי אנחנו שנינו יש לנו אותו ראש ישיבה.** ככה אמרתי לעצמי ושאלתי כמה וכמה ימים, המלמד תורה לעמו ישראל לכל יהודי, לא עשו פרוטקציה לרבי דוב, אותו ראש ישיבה באותו מקום. מה התשובה למה הוא זכה?

אני מיד אחרי זה אומר את התשובה, אחרי הברכה של המלמד תורה לעמו ישראל אני אומר עוד ברכה, ברוך אתה השם אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו. מה פירוש? אנחנו מודים לקדוש ברוך הוא שהקדוש ברוך הוא בחר בנו, מה בחר בנו?

זכינו שאנחנו קיבלנו את התורה ולא אחרים. וזה לא כל אחד אומר באותו ניגון, יש מי שאומר נו אשר בחר בנו, **ויש מי שיודע להעריך את האשר בחר בנו, וגם אחד שהוא מעריך את זה אבל לא באותה דרגה,** כל בן אדם את האשר בחר בנו הוא אומר בניגון אחר. יש מי שאומר אה ברוך השם, תאר לך אם אני הייתי לא הייתי מקבל את התורה. אז אני אומר ברוך אתה השם שלא עשני גוי שלא עבד ולא אישה, ב"ה אני מתחיל להיכנס לפרטים. אני מודה שהוא בחר בנו, והראש ישיבה של רבי דב ושלי הם אותו ראש ישיבה, אבל עד כמה הוא יודע להעריך את אשר בחר בנו, **יש הבדל איך שהוא מעריך, והראיה כמה הוא השקיע בזה, כמה הוא נכנס לשמוע את השיעור.**

~~~

הגר"ש אנגלנדר בתוך שיחתו התייחס לסיסמת הרהב: נמות ולא נתגייס

מה הפירוש כי הם חיינו? לא הפירוש רק בלי תורה אתה לא יכול לחיות, **אלא זה החיים שלך!** אנחנו באים אומרים כל פעם שזה החיים שלנו, **לכן אנחנו באים לשלטון הערב רב ואומרים להם צאו, תנו לנו את החיים, אל תפריעו לחיים שלנו** .

אך לבוא לאנשים שהילדים שלהם נמצאים בעזה, אימהות לא ישנות שמא הבן שלהם ייהרג, ויש אמהות שלא ישנות כי הבן שלהם כבר נהרג, ולומר להם אנחנו נמות ולא נתגייס? קראתי פעם, תפסו איזה בחור ישיבה במקומות לא טובים. מיד הייתה הפגנה וצעקו נמות ולא נתגייס, אבל לא מבין למה הוא היה צריך למות באותו מקום? למה הוא היה צריך ללכת לשם למות? כל היום נמות ולא נתגייס כשהבחור ישיבה נמצא..

וגם שבחור ישיבה מסתובב בטרמפים בצפון... אתה יכול לשכנע אמא שתעזור לך לא ללכת לצבא?, למה? כי הם חיינו. אתה מצהיר והילד שלה שמה מת בעזה ותצליח לשכנע אותה? אני לא יודע איך, אתם יודעים למה אני לא יודע? כי אני לא יודע כמה אנחנו מאמינים בזה. אפשר לבדוק כמה אנחנו מאמינים. אם אתה באמת מאמין בזה כי הם חיינו, אז אנחנו יודעים יש הבטחה מהקדוש ברוך הוא. אתה כן מאמין בזה עד הסוף בכי הם חיינו? **אז הקדוש ברוך הוא מבטיח שישמור עלינו.**

אמנם לא תצליח לעולם לשכנע את האמא שכל לילה דואגת על הבן שלה שצריך להילחם עם הערבים. **אבל מובטחים אנחנו מהשומר ישראל שאם אנחנו באמת יהיה כי הם חיינו, אז הוא ייתן לנו את האפשרות לנשיח בחוקיך**. יש לנו הבטחה כזאת מהקדוש ברוך הוא, אבל זה תלוי עד כמה אתה מעריך את זה כי הם חיינו, על זה אנחנו צריכים לעבוד, תדע להעריך.

~~~

הגאון הגדול רבי ישראל בונים שרייבר שליט"א ר"י נתיב הדעת
כל ימיהם רק תורה ותורה כבר 80, 90 שנה, מרוממים ממך ברבבות קילומטרים - לא מחשבותי מחשבותיכם

בשיחה מיוחדת ומורחבת:

הרב הלל מן: הדבר הראשון שהיינו רוצים לפתוח, הראש ישיבה דיבר בעבר הרבה על קשיים, על ניסיונות, שמאוד מאוד לוקחים אותם במנוף לעלייה, זה רק תועלת, ואנחנו נמצאים בפרשיות של בראשית שכולם עשרה ניסיונות נתנסה אברהם וכו'. אבל הרבה אברכים וגם בחורים, כל אחד לפום דרגא דיליה, אמרו שכל המתכונת שהם מנסים לעשות לעצמם, כשזה מגיע בלי הניסיון ובלי הקושי הם שורדים ואפילו מצליחים ובסוף גם נהנים והכל בסדר. אבל כל ניסיון קטן מאוד מאוד גורם להם לקושי בכלל לעמוד ביעדים וברצונות שהם רצו לקחת. השאלה היא איך אפשר למרות הניסיונות להציב את היעדים שאותם הראש ישיבה דיבר שיכולים לקחת אותם אומר ועושה.

הגרי"ב שרייבר: כשישאלו מישהו למה הוא אוהב לאכול, אז מה זאת אומרת למה? כי אוכל זה דבר טעים. אבל אם אני אגיד למישהו שהסיבה שהוא אוהב לאכול זה בגלל שהוא אוהב כבוד, אז הוא יסתכל עליי סתם לא לעניין, מה הקשר בין אוכל לכבוד? אבל ככה כתוב במסילת ישרים. שתאוות הכבוד זה דוחק את הבן אדם יותר מכל התאוות, ולולי תאוות הכבוד אז אדם היה מתרצה לאכול לחם צר ומים לחץ.

זאת אומרת שאדם אוהב לאכול ממתק טעים, אז עומק הדבר שיש בזה זה שאני לא דפוק, אני מכובד, יש לי דברים טובים, יש לי דברים טעימים. לא קשור פה לאחרים, אף אחד לא יעריך אותו יותר אם יאכל צלחת טשולנט טעימה, אבל בהרגשה שלו הוא מרגיש שהוא שווה, יש לו, יש לו לאכול. **וזה התאווה שדוחקת את הבן אדם יותר מכל התאוות, והסיבה היא פשוטה בגלל שהנשמה נקראת כבוד, וכבוד זה תאווה רוחנית אמיתית,** ואין כאן המקום להסביר, אבל זה ככה. וממילא ככה, הדבר שהכי הרבה מועיל לי להילחם ביצר ולהילחם בניסיונות זה כבוד. כלומר, כתוב בקדמונים, כשהיצר בא לפתות אותו, שיגיד לו אני בן אברהם יצחק ויעקב. אז מה הפשט? ביידיש קוראים לזה "סי פאסט נישט", לא מתאים, אני בן של אברהם יצחק ויעקב, אני לא עושה כאלה דברים.

אבל פה אנחנו לא מדברים על זה, מדברים על דברים הרבה יותר פשוטים. בן אדם מגיע למצב של ניסיון, קשה לו בבית, בבריאות, בפרנסה, בילדים. עכשיו יש לו שתי אופציות, או להיות סמרטוט - "שמאטע", ליפול ולהישבר, או להחליט שאני נלחם ואני לא נשבר, שאני לא סמרטוט ואני לא נופל מכל ניסיון. **פה צריך להפעיל את אהבת הכבוד, את ההרגשה הפרטית שלי שאני לא דפוק.**

כמו שלו יצויר שאשתו תגיד לו אני רואה אותך עם תיפול או לא, אז זה ייתן לו כוח לא ליפול. צריך להגיד את זה לעצמו, מה אני מה אני דפוק? מה קרה? יש לי ניסיון ולכן אז מה? מרימים ידיים? אז קשה לי, **אז לא טוב לי, אז לא נוח לי, אבל אני אמשיך הלאה, אף אחד לא יכתיב לי מה לעשות.** ואני חושב שסיפרתי פעם שמעתי מאדם גדול אחד, איך להילחם ביצר והגיד לו פה אני בעל הבית. וזה לא רק להילחם ביצר, להילחם בעצמך. יש לך ניסיון, אז יש לך שתי אפשרויות, או להיות דפוק וליפול, ואז מה אתה שווה? או הפוך, מה פתאום? אדרבה, יש לי ניסיון קשה לי, דווקא אני אוכיח לעצמי, אני אוכיח לכל מי שרוצה שאני לא נופל, אני ממשיך להילחם ואני מצליח ואני מנצח.

בפרט שרוב המקרים לא מדובר על ניסיונות מי יודע מה, יש לו קשיים, בחור צריך לקום בבוקר, קשה לו לקום. אז מה יש לו שתי אופציות, או להישאר במיטה כמו סתם איזה דפוק אחד והתאווה הישנה גברה עליך, או שתחליט שאתה מה פתאום? אנייע מעשה? אני אזרוק את השמיכה ואקום, אני אחליט מה אני רוצה, לא השמיכה שלי לא תחליט בשבילי.

ככה זה בכל דבר. אומרים בשם הרב"ה מקוצק שהוא תמיד הסתפק מה בן אדם יותר אוהב, כבוד או אוכל. עד שנהיה רבי, בטיש הראשון הביאו דג ענק, שהוא רצה לאכול את כולו, אבל היו אנשים שראו, אז הוא אכל רק קצת והשאיר, אז הוא ראה שכבוד זה יותר מאוכל. אז ממילא כל דבר זה ככה, כל ניסיון שיש שאדם מרגיש הולך ליפול, הוא צריך להפעיל את הגאווה, להפעיל את הכבוד, מה פתאום? **אני לא ילד קטן, אני לא דפוק, אני לא נופל, אני ממשיך הלאה. וזה עובד חזק.**

הרב מן: כל מי שרק שומע את הדברים זה באמת נכנס עמוק באמת לרובד הנפשי והשכלי של הבן אדם. אני רק שואל בהשלמה לדברים האלה, ואם

זה משהו מעשי? אדם שיש לו נגיד כובד כלכלי וחובות ואמור לרוץ מבנק לבנק והלוואות והלוואות, אין לו מנוחת הנפש להגיד את זה אני אעזוב עכשיו, אני אגיד אני לא מתייחס לזה, יש לו בן משפחה חולה שהוא אמור לטרוח ולקחת אותו ולעשות איזה ללכת איתו. יש לו ילד עם חינוך הילדים שלו שמטריד אותו והרבי מתקשר כל היום. סוג דברים שלא נותנים בכלל מנוחת הנפש. הפתרון שהראש ישיבה הציע יכול גם לעזור לזה?

חלקי ויותר מחלקי. זאת אומרת, ודאי כששיש בעיות שצריכים לטפל בהם, צריכים לטפל בהם, אין שום ספק, ה' יעזור שלא יהיה לאף אחד בעיות, **אבל שיש בעיות צריך לטפל בהם, זה ברור. אבל צריך לחיות את זה בנפרד. אבל אסור לתת לבעיות שלי להשתלט עליי**. יש בעיות, אני צריך לטפל בהם, לא משנה כמה זמן זה מעסיק אותי. אבל חוץ מזה אני חי את החיים שלי. לא קשור אחד לשני. לא קשור אחד לשני.

אני חושב שסיפרתי פעם את הסיפור עם רבי דוד שאמר שזה חולה וזה חולה אבל אני בריא. אז לא משנה כמה זמן זה מעסיק אותו הילד או הבריאות או מה שלא יהיה. **אל תיתן לזה להשתלט על החיים שלך. כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ**, זה לא הכוונה שלא יהיה לו בעיות, יהיה לו.

אבל לא עול, את העול לא יהיה לו. העול יהיה אביי ורבא. יש בעיות, יש בעיות, זה עובר לידך, אתה לא אתה לא חי את זה, אתה חי עם זה, אתה לא חי את זה. אתה החיים שלך זה לא שמה, החיים שלך זה חיים רוחניים שלך וכל השאיפות שלך וכו'. ויחד עם זה אתה עושה כל מיני דברים שאתה צריך, אבל זה לא קשור, לא שמה אתה חי. כמו שכשאתה הולך לישון אתה לא חי בשינה, אתה עושה דבר שאתה צריך לעשות אותו, אתה הולך לאכול כי אתה צריך, וכן כל כיוצא בזה. **הכל להתייחס בפרופורציה הנכונה של עיסוק שאני חייב לעשות אותו, אבל לא שזה אני**, זה לא אני, זה לא החיים שלי, זה משהו מהצד שאני צריך לעזור לו.

הרב מן: עכשיו אנחנו נמצאים ככה בפתחו של זמן חורף ארוך והלילות שבת הארוכים, המוצאי "שבתות" הארוכים וכולי, והיה לנו קצת איזה תקופת בחירות שקצת הניעה וקצת הפריעה להתחלה, אבל ברוך השם גם זה מאחורינו. והציבור עכשיו יש להם ככה ממש עם חורף מעובר הרבה הרבה לעשות בחורף הזה. אם הראש ישיבה יכול קצת לתת אמות מידה מה אפשר להספיק בכזה חורף ארוך וחשוב לבני הישיבות, לאברכים?

הגרי"ב שרייבר הגיב בהתפעלות: איי וויי מה אפשר להספיק בכזה חורף, מה אפשר להספיק. אני אגיד לך דבר אחד. אני לא יכול לדבר בשם כל הציבור, אבל בשם כל מי שמזדהה עם הדברים, אנחנו לא בדרגה של לעשות לשמה. אנחנו צריכים פרויקטים. בן אדם חי מפרויקטים. וכשיש לו פרויקט אז הוא עובד בשיא המרץ, כשאין לו אז המנוע לא עובד. זה לא רק אנחנו, גם אנשים גדולים צריכים את זה.

סיפרו על הסטייפלר בשנתו האחרונה, תשמ"ה, (אני מקווה שזה נכון הסיפור הזה), מי שלא הכיר את הסטייפלר לא יודע על מה מדובר, **אבל מי שהכיר את הסטייפלר יודע זה היה קודש קודשים ממש, קודש קודשים**. בשנה האחרונה שלו הוא ישב וכתב את הספר האחרון שלו, נדמה לי קראו לזה ליקוטים ו', מחשב לא היה בכלל, אבל גם מכונת כתיבה לא היה לו היה כותב בכתב יד. והיה קשה והיה חולה והיה זקן והיה מאוד מאוד קשה לו. אז הנכד שלו אמר לו סבא, אם יהיה ספר אחד פחות מה יקרה? אז הוא אמר לו אני צריך "מחיב". אם הסיפור הזה נכון, הסטייפלר בשנתו האחרונה היה צריך "מחיב". וזה פשוט ככה, **שהדרך להילחם עם היצר זה כשאתה אתה מרגיש שאתה עושה משהו שיש לך פרויקט.**

ובפרט אנשים קטנים כמונו, אנחנו צריכים פרויקטים. חודש חשוון היה קצת הפרעות של החגים, אנחנו מתקרבים לכסלו, כשאנחנו עומדים בפתח של חורף צריך כל אחד שתהיה לו תוכנית מסודרת מה הוא רוצה מעצמו מעכשיו עד ראש חודש ניסן שיבוא עלינו לטובה. בין אם זה בבקיאות, בין אם זה בעיון, בין אם זה בשעות לימוד, בין אם זה בכתיבה, בין אם זה בשיעורים. כל אחד מה שלא יהיה, אי אפשר להגיד כללים, כי כל אחד יש את האופי שלו מה שמתאים לו. **אבל בן אדם חייב לקחת את עצמו לכמה שעות הצידה ולחשוב מה הפרויקט שאני יכול לקחת לעצמי שזה ידליק לי את החורף.** כי ברגע שאין פרויקט, הוא קם בבוקר כי צריך, הוא הולך לישון כי צריך, הוא לא יעשה שום דבר.

הוא ילך ולא יצליח. צריך תוכנית. אני רוצה עד סוף החורף להגיע לכך וכך שעות, לכך וכך דפים, לכך וכך חבורות, לכך וכך לימודים, לא משנה כל אחד מה שיש לו ומה שמדבר אליו. אבל זה צריך שיהיה. שיהיה פרויקט, שתהיה תוכנית. ואז מצליחים לעבוד. ואז ממילא הלילות הארוכים האלה שיש לנו, מנצלים אותם. אחרת הכל הולך לאיבוד והכל הולך לביטול.

הרב מן: אם הראש ישיבה כבר נגע בכל הנקודות שבחורים יכולים לקבל על עצמם, אני מרשה לעצמי כי הרבה באמת שואלים שאלות ממש מעשיות. יש היום תופעה שלצערנו, אמנם היא עדיין בשוליים אבל היא די מתרחבת, שהרבה בחורים אומרים שצורת העיון האיטית היום שיש בעולם הישיבות מאוד מקשה עליהם להרגיש את מיצוי הזמן. אומרים יום יומיים לא היינו וחזרנו כמעט לאותו מצב, בגדול אנחנו עדיין באותה סוגיה, אפשר להמשיך. אז זה נותן להם את כל הברקס שהיה להם עם תוכניות ברורות כמה נספיק, אומרים זה פחות או יותר רוב הישיבות בנויות בצורה הזו, השיעורים בנויים לפי זה, מה הפתרון לבחורים כאלה והם לא מעטים כנראה?

הגרי"ב שרייבר: כן, הם לא מעטים, זה בעיה קשה מאוד שהיא נובעת מטעות אחת קטנה. זאת אומרת ככה, יש את השנים של השיעורים ויש את השנים של הקיבוץ. בשיעורים, בשנים ששומעים שיעורים, המטרה היא לשמוע את השיעור. כי אתה יכול לפתוח לבד ספרי מראי מקומות ולהסתכל לבד ולקרוא ולא יצא מזה כלום. אתה צריך להתלמד איך ללמוד דף גמרא, בשביל זה השיעורים. כל ר"מ מדבר בשפה שלו, אבל בסוף הם כולם מבוגרים מהבחור ולמדו אצל רב'ס בדור הקודם והם יודעים ללמוד דף גמרא. והם מלמדים אותך איך ללמוד דף גמרא. **ולכן בחור בשיעורים צריך להיות צמוד לשיעור.** צמוד לשיעור לא פירושו שכל סברה שהר"מ אומר בשיעור, אז צריך לדון בה עד הסוף. אבל הכיוון של הסברה, גם אם לא תזכור שום דבר מהשיעור עוד שנה, אבל הכיוון תזכור. תלמד איך ניגשים לסוגיה, מה שואלים, מה לא שואלים, מה אומרים, מה לא אומרים, איך לומדים, איך ניגשים, מה הגישה.

זה שלושת השנים, או שנתיים, לא משנה כל ישיבה לפי מה שהיא, השנים של השיעורים. **ושמה אין לומדים לאט, לומדים מהר. שמה לומדים את השיעורים.** נכנסים לשיעורים, ויש ישיבות שהבחורים של השיעורים גם כן משתתפים בשיעורים כלליים, יש ישיבות שלא, כל ישיבה לפי המנהגים שלה. אבל הכל קיים בשביל ללמד בחור איך ללמד בני יהודה קשת, ללמד בחור איך ניגשים לסוגיה. זה שנות השיעורים.

אחרי זה מגיע השנים של הקיבוץ, שלא משנה כמה זמן זה, אבל זה באזור שנתיים לפחות. המטרה בקיבוץ היא, אין אדם לומד אלא במקום שליבו חפץ, כשם שאין פרצופיהם שווים אין דעותיהם שוות, לכל בחור צריך למצוא את הגישה שלו לסוגיה. אתה שמעת שיעורים שנים, עכשיו תנסה לבד ללמוד. אז בוא נגיד אין לך מושג, קח מראי מקומות, ב"ה העולם שלנו משופע במראי מקומות עד אין גבול, וכמובן שכמעט כולו.. אבל בסדר.

אבל קח תלמד את הסוגיה איך שאתה לומד. איך שאתה מבין, איך שאתה רוצה. **תתעכב על קושיות שלך קשות ותנסה להבין סברות שאתה מבין אותם, תנסה ללמוד בצורה שאתה לומד**. תיקח את כל מה שלימדו אותך בשנות השיעורים איך ניגשים לסוגיה ותבנה את זה בהתאם לראש שלך ולהבנה שלך. ואז אתה לא תלמד לא מהר ולא לאט, אתה תקדיש לסוגיה בדיוק כמה שאתה צריך.

וברגע שאתה גומר את הסוגיה, אז בוא נגיד שבישיבה עדיין לא גמרו, אף ראש ישיבה לא יעשה לך שום דבר אם אתה תתחיל את הסוגיה הבאה. לא קרה שום דבר. ובפרט שבדרך כלל זה נושא של יום יומיים לפה, יום יומיים לשם, זה לא רציני. ואם אתה באמת לומד כמו שצריך, אז אתה גם משקיע בזה הרבה עבודה, וגם אחרי זה אתה כותב ומסכם ואומר חבורות, זה אורך זמן. **אבל בתנאי אחד, אל תחפש מה שאחרים אומרים ואל תחפש את השיעורים, תחפש את עצמך בסוגיה. תחפש את עצמך פירושו תלמד בצורה שמוצאת חן בעיניך.** ולכן זה אורך הרבה זמן לבחורים בקיבוץ עד שמזהים את עצמם, עד שהם מכירים את עצמם, עד שהם קולטים מה בעצם הם אמורים לחפש פה בסוגיה. אז אורך זמן, אז עושים ניסיונות. מנסים ככה, מנסים ככה, לא זה לא הולך, מנסים ככה. אל תסתכל לא ימינה לא שמאלה לא קדימה לא אחורה, תסתכל על עצמך. וקח חברותא שמתאים לך וביחד תנסו ללבן את הסוגיה. ואז יהיה לך סדרים מלאים מלאים, ויהיה לך הרבה סיפוק וברען כי אתה מרגיש שאתה עושה משהו, שאתה בונה את עצמך, אתה בונה סוגיה לפי הראש שלך ואתה מגיע. זה הצורה וממש בשביל זה יש קיבוץ, לא בשביל שום מטרה אחרת.

הרב מן: הרה"י אמר בסוכות, שהדור שלנו מבחינת השקיעות והעומק וכו' מגיע באמת לרובדים שספק אם הגיעו לזה בדורות קודמים עד כדי כך.

הגרי"ב שרייבר: נכון, נכון.

הרב מן: והשאלה היא דווקא הפוכה, מה קורה לבחורים שבאמת מוצאים את עצמם ולומדים לעומק גם בתוך השיעורים וגם בקיבוץ, ולומדים ולומדים ולומדים, הר"מים והישיבה כבר אומרת לעבור סוגיה, אבל הם ממש בעומק העומק ומרגישים שלמצות את עצמם הם צריכים עוד כמה ימים וזה בא על חשבון סוגיה הבאה.

הגרי"ב שרייבר: תלוי אם מדובר על שיעורים או על קיבוץ. שיעורים צריכים להתקדם עם השיעורים. **אמנם יש המוני בחורים שלא עושים את זה, שנים אחר כך הם יגלו מה הם הפסידו**. וצריך להיות צמוד לשיעור. אני כשהייתי בחור, אני הייתי צמוד לשיעורים, אני לא ייקה, אבא שלי היה גליציינע'ר, אמא שלי פולנייה, אבל אני הייתי כמו ייקה. מסודר, קשור לשיעורים, ביום שעברו עברתי הלאה. ונראה לי שלא הפסדתי מזה כלום. בשנים של השיעורים. בשנים של השיעורים גם אם אתה באמצע תעזוב, כי היום התפקיד שלך זה לשמוע.

אם אתה תבנה את עצמך לבד תגדל עקום. גמרת את השיעורים, אתה ממשיך מה שאתה. כמובן לפעמים יש בסוגיות יש כאילו עוד חלק בסוגיה שזה חלק חדש, אז תעזוב, את החלק הזה אל תלמד עכשיו, תעבור לסוגיה הבאה. אבל אם אתה באמצע באמצע נושא ממש, אז ברור שאתה צריך לגמור ללבן את הסוגיה לפי הזה שלך, כי אם לא תעשה את זה, אז יצא לך כל החשק מהלימוד. אתה תרגיש שאתה לא מגיע לשום דבר וזה יהרוס לך את הכל. חס ושלום, צריכים שתבנה את עצמך בתורה בתוך הישיבות, פחות או יותר הזמנים שנותנים זה פחות או יותר מתאים לרוב הבחורים. אז אם יעבור עוד יום יומיים אף אחד לא יעשה לך שום דבר, אבל בתנאי שאתה בחור בקיבוץ.

הרב מן: הרה"י הזכיר את הנושא של כתיבה, ובאמת גם הרבה שואלים את השאלה הזו, שכשהם מגיעים לנושא של כתיבה אז בדיוק פה מגיעה הבעיה, כי אז הם נכנסים שוב לעומק של הנושא וזה בדרך כלל קורה אחרי הסוגיה כבר, כי לכתוב תוך כדי זה קשה. ואז כשהם מגיעים לעומק הזה ורוצים לכתוב אותה, אז הם נכנסים לזה שוב ושוב, אז זה בא על חשבון הסוגיה הבאה ולפעמים מגלים עוד רובדים שרוצים להיכנס אליהם וא"א להגיד פתאום להתעלם מהם. איך הכתיבה יכולה לבוא בחשבון, והרה"י הרי תמיד אומר שהכתיבה היא חלק מרכזי בעלייה של בחור ושל אברך.

הגרי"ב שרייבר: כתיבה זה חלק מרכזי, אין שום ספק. אבל כתיבה זה כמו כל דבר, וצריך להתלמד. אין דומה, בחורים מתחילים את שנות הכתיבה שלהם, בהתחלה זה הולך מאוד קשה. זה הולך קשה בגלל שהם לא רגילים והם לא יודעים איך מעמידים סוגיה ואיך עושים. **אבל זה כמו כל דבר טוב אחר, צריך פרקטיקה. עם הזמן מתלמדים איך לכתוב ומתלמדים מה לכתוב ומה לא לכתוב, איך למחוק ואיך לכתוב.**

אמרו שהקצות אמר שהשעות הכי טובות שלו בלימוד זה בבוקר כשהוא קם, ובשעות האלו הוא מוחק, הוא לא כותב. בגלל שאז יש לו את הראש שלו צלול לגמרי. וזה אורך זמן, זה קשה, זה לא קל, וצריך להתלמד. אבל בסוף מתלמדים, וכשמתלמדים אז מאוד נהנים מזה. אז נכון, זה אורך זמן, אז לפעמים זה יהיה על חשבון הסוגיה הבאה שלומדים בישיבה, אז תלמד אותה פחות טוב. אצלנו בישיבה למשל, אנחנו הרבה פעמים לוקחים בחשבון סוגיות שיש עליהם שיעורים, וסוגיות קטנות מה שנקרא, וזה בתוך חשבון שהבחורים בקיבוץ ידלגו את הסוגיה הזאת. וזה בסדר, אין מה לעשות, בגלל שהם לא יכולים לעשות מה שרב יכול לעשות. אז הם לומדים סוגיה, משקיעים בה, ובינתיים בשיעורים לומדים עוד איזה סוגיה קטנה, וזה הם מסיימים, ואנחנו מסיימים.

לכל ישיבה יש את המנהגים שלה, לא כולם אותו דבר. לא בא להגיד דעות לאף אחד, אבל ככה זה עובד אצלינו, וזה מאוד מאוד תועלת. אז לכן בחור צריך לדעת ברגע שהוא בקיבוץ, מתחיל לבנות את עצמו, שיסתכל על עצמו ורק על עצמו ושיעבוד. עם הזמן הוא יתרגל לכתוב, הכתיבה תהיה לו הרבה יותר קלה. אז אורך זמן, כמו כל דבר טוב, אורך זמן עד שמתלמדים, אי אפשר הכל כאן ועכשיו.

הרב מן: יש שאלה שאולי קצת נשמעת טרדנית, אבל אני מבין שהרבה שאלו אותה, כנראה שהיא כן נוגעת למעשה. בחורים אומרים שבחברה יש בחורים טובים ואחרים שנקראים פחות טובים שרוצים להיעזר בחברים, המון פעמים לדבר בלימוד, בעיקר בסדר א', כמובן, עם החברים, או בסדר ב' עם איזה שאלות נורא נקודתיות בקידוש וכו'. הנשאל מרגיש שזה מבזבז לו קצת זמן, והשואל מרגיש שאולי הוא לוקח את הזמן של הנשאל, אולי הוא עצמו מבזבז מדי הרבה זמן. יש איזה מעלה וצורה איך עושים את זה בצורה מושלמת שאף אחד לא ייפגע מזה?

הגרי"ב שרייבר: הנשאל מרגיש שזה מבזבז לו זמן, אז לא הייתי אומר שהוא בדרגה בחסד. בוא ננסח את זה ככה. מה זאת אומרת מבזבז זמן? בחור בא לבקש ממך עזרה, זה קודם כל חסד. דבר שני, כמובן זה גם עוזר לו בלימוד, תלמידיי יותר מכולם. אבל כמו בכל דבר צריך לדעת גבולות. אף אחד לא מינה אותך למשיב של הישיבה, אתה צריך לשבת וללמוד. וצריך לדעת שלדבר בלימוד, יש הבדל בין לדבר בלימוד לבין לבזבז את הזמן בלדבר בלימוד.

והוורט הידוע שאומרים אותו בשם כל מיני, שהקדוש ברוך הוא אסר ביטול תורה ומה הוא התיר במקום זה? לדבר בלימוד. כי לדבר בלימוד יש רמה מסוימת שנקרא לדבר, ויש אחרי זה סתם לפטפט בלימוד. עוד פעם ועוד פעם אתה טוחן את הסברה שלך ואני טוחן את שלי, ודי, שמעתי אותך, שמעת אותי, כל טוב סלה מה יש להמשיך הלאה. אז זה סתם כאילו להעביר את הזמן. בחורים יכולים לעמוד ולהתווכח שעות על סברה ולא מתחדש שום דבר, אתה חוזר עוד פעם על שלך ואני חוזר עוד פעם על שלי, אז מה המטרה? **אז כמו כל דבר צריך שכל וצריך לדעת הגבלות.**

ללכת לשאול אחרים, אז גם כמובן אם אתה חושב שיכול לעזור לך אז תשאל, אבל גם צריך לדעת שאל תהיה נודניק, יש מימרא שאם הלווה יודע שפריעת בעל חוב מצווה, והמלווה יודע שלא תהיה לו כנושה אז זה מצוין, אבל אם זה להיפך המלווה צועק פריעת בעל חוב מצוה והלוה צועק לא תהיה לו כנושה זה גרוע מאד. אז אתה צריך לדעת שאל תנדנד לו יותר מדי, והוא צריך לדעת שאם אתה כן מגיע אז צריך לענות לך. ואנחנו בני אדם. אבל בסוף בחור צריך בעיקר לחשוב לבד. **חברים זה טוב בשביל לעזור, אבל לחשוב צריך לחשוב לבד.**

הרב מן: לסיום הנושא הזה, באמת אם הנושא שראש הישיבה דיבר על מחייבים ועל החיבור בלימוד, כולם, כל אחד בשפתו שלו, אומרים שהדבר שהכי הכי מפריע להם לקיים את המחויבות הזאת בצורה הכי מושלמת זה הנושא החברתי. זה עולם שאצל אברכים הרבה פחות מצוי, אבל אצל בחורים זה מצוי מאוד. אני מבין שזה נושא רחב ולא נוכל לגעת בכל נקודותיו, אבל אם ראש הישיבה יוכל לתת איזה שהיא הגדרה איך אדם יכול גם להישאר חברותי וחברתי וגם להישאר לצד המחייבים שלו שלא ייפרעו ולא יינזקו חלילה.

הגר"י שרייבר: הגמרא דנה בסנהדרין מה מאיימים על העדים שלא יעידו עדי שקר, אז הגמרא שם אומרת מאיימים עליהם מכל מיני פסוקים שהם ימותו ושיהיה רעב וכל מיני דברים, ואומרת הגמרא זה לא יעזור. מה כן? סָהֲדֵי שַׁקְרֵי אַאוֹקְרֵיהוּ זְיֵלֵי אומרים להם עדי שקר, מי שסוחר אותם מזלזל בהם. וזה משכנע כל בן אדם. חברה זה דבר טוב, בן אדם לא יכול לחיות לבד. אבל חיי חברה מה שזה מפריע, וזה סָהֲדֵי שַׁקְרֵי אַאוֹקְרֵיהוּ זְיֵלֵי. כל בחור שמקדיש זמן בשביל לקנות מעמד בחברה, יציעו לאחותו שידוך, או בחור מהחברה שלו, או בחור אחר בישיבה שהוא לא מהחברה, לא יהיה לו אפילו שום ספק בזה, בגלל שהוא מזלזל בחברים שלו כי הוא יודע שהם כלום, וכל החיי חברה האלה זה הבל הבלים, **כשיחפש שידוך לאחותו הוא יחפש מישהו אחר מהבחורים שלא נמצאים שמה.**

בסוף כולם מעריכים את אלה שהם לא שמה. כל החברים, לא מדבר על הצוות, חברים, **הבחורים, חיי חברה זה בלוף אחד גדול**. בגלל שסתם בשביל לחיות חיי חברה לא להיות בודד, בשביל זה מספיק כל שהוא. אבל סתם הבילויים האלה של הלילות, אז כל אחד מאלה שמשתתפים בבילויים האלה בז לשני, כמו שהשני בז לו. ולמחרת החתונה אתה תשכח איך קראו לו, הוא לא יעניין אותך בכלל.

וכשהוא יוכל הוא ימכור אותך ב-10 שקל , מה יש לך מזה? כזה מין דחף סתם כלום, שורפים את החיים על שטויות והבלים. ממש. היו לך חברים בישיבה קטנה, שרפת להם זמן, אתה זוכר בכלל איך הם נראים? אתה יודע אם הם לומדים בכלל? חברים בישיבה גדולה, אתה זוכר מי הם היו בכלל? **צריך לדעת שהדברים האלה זה בלוף, זה דמיון ובלוף אחד גדול**. שוב, בן אדם לא יכול להיות בודד, צריך חברים, אבל במידה מאוד קטנה. זהו, מעבר לזה הכל שטויות.

הרב הלל מן: נושא לסיום, היינו רוצים באמת עוד נקודה. עברנו אמנם תקופת בחירות שהיא לא קשורה ממש לתוך בית המדרש, אבל אני חושב שהחיזוק שהיה באמונת חכמים שפתאום ראו איך גדולי ישראל מנווטים, למרות שהיה כל מיני ניסיונות עם כל מיני אחרים כביכול להראות כמה הם יכולים להיות חזקים, והכל התברר ממש כעורבא פרחא, ובאמת הציבור ברוך השם מציית, ואמונת חכמים ברוך השם באמת התחזקה מאוד נוכח הבחירות הללו. היינו רוצים לנצל את ההזדמנות אם ראש הישיבה יוכל גם לתת את המסר איך לא רק בניסיון של בחירות, איך באמת לראות שגדולי ישראל ואמונת חכמים זה כלי יסוד בעלייה של כל אברך ובחור היום.

רה"י הגר"ב שרייבר: אמונת חכמים זה נושא רחב, אבל אני רוצה להגיד נקודה ספציפית משתי בחינות. בחינה אחת, בוא נגיד, אחד יש לו שאלה רפואית, הוא לא יודע מה לעשות. אז הוא פנה לפרופסור שכבר עשרות שנים במקצוע והוא נקרא פרופסור מאוד מאוד מומחה, והוא אמר לו חוות דעת מסוימת. אחרי זה הוא פגש חבר, והחבר הזה קצת מתעסק עם רפואה ברמה של פחות מסטאז'ר, בגלל שהיה לו במשפחה כל מיני חולים, והחבר ההוא חולק על הפרופסור, הוא חושב שצריך לעשות משהו אחר.

אתה אפילו לא תקשיב לו. למה? אמונת חכמים? שום דבר, הוא פרופסור ואתה סטאז'ר, **אז ממילא אתה בכלל לא מבין מה שהוא מדבר, אתה בכלל לא ברמה הזאת**. באים יש שאלה על בחירות, ככה או ככה. עומדים כמה בחורונים או אברכונים, במחילה מכבודם, ויש להם את הדעת תורה שלהם... **לעומת זאת עומדים יהודים ש-80, 90 שנה יגעים בתורה יומם ולילה,** והם אומרים שהקדוש ברוך הוא רוצה משהו אחר. אז מאיפה פה שני הצדדים? מאיפה אתה יודע מה בורא עולם רוצה? מאיפה אתה יודע מה בורא עולם רוצה? אתה יודע את התורה? אתה יודע מה כתוב בתורה? מאיפה אתה יודע, מה יש לך נבואה? מאיפה אתה יודע מה בורא עולם רוצה? אתה מבין הרי שכל מי שלומד תורה כמה יותר שהוא לומד, אז הוא יותר יודע מה בורא עולם רוצה, זה סברה פשוטה שצריך להיות טמבל בשביל לא להבין את זה.

אז כל אחד שמתעסק עם בן אדם שתרצה או לא תרצה, **כל ימיהם רק תורה ותורה כבר 80, 90 שנה,** אז מה הצד לא לשמוע להם? מי בכלל יכול להגיד אחרת? זה דבר ראשון. דבר שני, תנסה אצל עצמך, יום שאתה יושב

ולומד בהתמדה באמת, יום שלמדת מאוד ברצינות, באמת למדת סדר א׳ סדר ב׳ סדר ג׳. לפני שאתה הולך לישון, אתה מרגיש באותו יום, אתה מרגיש הרבה יותר מרומם מיום אחר.

וכל אחד מרגיש את זה. אפילו סדר אחד למדת טוב, אתה מרגיש מרומם. למה? כי באמת היה כמה שעות שהיית שקוע בתורה, אז באמת התרוממת. זה מציאות שכל בחור הרגיש אותה פעם. אז אם זה לא סדר אחד, וזה לא שתיים, וזה לא יום, ולא יומיים, ולא שבוע, לא שבועיים, לא חודש, לא חודשיים, **שמונים שנה יהודי יושב ולומד וכל הזמן שקוע בתורה כמו אותו סדר אחד, אז אתה מבין שהוא מרומם ממך ברבבות קילומטרים,** לא מחשבותי מחשבותיכם, אתה בכלל לא מבין מה הוא מדבר, **השיקולים שלו בכלל בכלל בלי שום קשר למה שאתה חושב** .אז מה צד לא לשמוע לו? כן, אז עובדים עליו. עליך אי אפשר לעבוד אתה חכימא דיהודאי?, ועל היהודי, ששם אותך בכיס הקטן בכל דבר, עליו כן אפשר לעבוד? נו באמת הרי צריך להיות טיפש גמור בשביל לטעון טענות כאלה.!

אמונת חכמים בלי מחויבויות, וכן לא קשור ללא תסור, ולא קשור ללא תסור. זה לא הנושא. בשביל להחליט שאתה בר פלוגתא, ולהחליט שאתה חושב ככה והוא חושב אחרת, אז זה מה שנקרא דל גאה, במה אתה בכלל בר פלוגתא? במה ?

הרב מן : דברים מאוד ברורים, והייתי רוצה ממש שאלה אחרונה לסיכום לשאול את ראש הישיבה, כי באמת זה כמה וכמה שאלו. בחורים באמת אומרים שאחרי ששמעו גם את השיחה של ראש הישיבה כמה באמת הדור שלנו עולה ומתעלה, אומרים שבתורה ובכל הנושא של עליה בתורה ושקיעות הם מרגישים את האווירה המרוממת ואת הכל. והם רואים את העלייה שלהם כל הזמן. אבל מתבטאים לא מעט אברכים ובחורים שבכל הנושא של יראת שמיים, של חיזוק בתפילה, של של החלקים הרוחניים שוודאי שבלי זה אין שלמות לבן אדם. שם הם מרגישים שנשארו כמעט כמו בישיבה קטנה או קצת יותר, אבל לא רואים בכלל את העלייה הזאת, וממילא גם הסיפוק בכל הדברים הרוחניים האלה פחות בא לידי ביטוי, לא בתפילות, לא בסדר מוסר וכו׳. יש איזה פתרון שראש הישיבה יכול לתת לנו ככה לסיכום?

הגרי״ב שרייבר : כן, מילה אחת, מוסר. צריך ללמוד כל יום מוסר. ואני לא צריך להסביר לנכד של רבי הלל ויטקינד מה זה נקרא ללמוד כל יום מוסר. **ללמוד כל יום מוסר, ועוד פעם מוסר, ושוב פעם מוסר. שלא יעבור יום אחד בלי מוסר.** לא משנה כל אחד את הדרגה שלו, בחור, אברך, כל אחד עם האפשרויות שלו, אבל זה מה שצריך לעשות, ללמוד מוסר.

וכשלומדים מוסר, אז מחזיקים את החשבון נפש בין העיניים, ואז עולים בתפילה, עולים ביראת שמיים, עולים בהכל. ואחרת פשוט ״תופשי התורה לא ידעוני״, אתה יכול להיות תלמיד חכם גדול ולא לזכור שיש בורא עולם בכלל. רק יום יום ללמוד מוסר, יום יום פירושו יום יום. **כי פשוטו כמשמעו, לא לדלג יום אחד. הסטייפלר היה אומר אפילו עם ילדים קטנים ללמוד מוסר כל יום. אבל על אחת כמה וכמה ילדים גדולים וודאי. ללמוד כל יום מוסר, אין שום פתרון אחר, שום דבר לא, אין שום פתרון אחר. ללמוד כל יום מוסר, וככה מגיעים לכל הדברים הטובים.**

~~~

הגאון הגדול רבי חיים פיינשטיין שליט"א ר"י עטרת שלמה

זה מאסר של כולנו - זה העמלק מפחד מעמל התורה.

במשאו בכינוס לחיזוק אסירי עולם התורה שנכלאו בכלא הצבאי :

כבוד הגאון הרב ברוורמן שליט״א, הרבנים הגאונים שליט״א, ואתם אברכים ובחורים יקרים עמלי התורה. באנו להשתתף בשמחה של אסירי ציון שהשתחררו מבית האסורים. להוקיר ולהעריך ולכבד אתכם. השמחה שלכם היא שמחה כפולה. שמחת השחרור מבית האסורים, **אך יש עוד שמחה. שמחת המאסר בבית האסורים לפני זה, זה גם שמחה**. את שני השמחות האלה באנו לשמוח אתכם ביחד.

שמחת המאסר, **כולם יודעים שכל הגזירות של הגיוס מכוון רק לעקור תורה מישראל.** לא שום דבר אחר. אחד השרים בממשלתם אמר בשבועיים האחרונים שיש חמישים אלף חיילים ולא מגייסים אותם כי אין מספיק מקום, ויש עוד מאה אלף מוכנים בהכשרה קטנה ולא מגייסים אותם כי אין את האפשרויות, אין מקום. אבל אחרי בחור אחד שהולך ברשות הרבים רודפים אחריו לתפוס אותו. זה רק מכוון לעקירת התורה.

כל מה שמדברים על בשביל הצבא, בשביל לתרום, בשביל נשיאה בנטל, הכל שקר גמור, כפי ששר אחד מהם אמר מפורש. ואשריכם אתם שנתפסתם על דברי תורה. אתם שנתפסתם על דברי תורה, **לא רק אותכם הם מבקשים. הם מבקשים לעקור את כל בני הישיבות והכוללים חס ושלום, את כל קיום המצוות של כל יהודי בארץ ישראל חס ושלום. וכאשר אתם נתפסתם, כולנו נתפסנו. דא ודא אחת היא, זה הכל דבר אחד.** אתם נתפסתם ואנחנו כולנו נתפסנו. השמחה לשבת בבית האסורים על לא עוול בכפו, אך ורק משום שהוא לומד תורה ושומר תורה ומסכים לשבת בכלא ולא לוותר, זה קידוש השם. אנחנו באנו להשתתף קצת באשריכם שנתפסתם על דברי תורה, להשתתף קצת בקידוש שם שמים, בשמחת השחרור ובשמחת המאסר, **בקיום של המאסר של קידוש שם שמים.**

השמחה היא משותפת לכולנו, כי הם מתכוונים לכל בני התורה, לכל יהודי שמניח תפילין, לכל יהודי שמתפלל, על כל קיום הדת וכל קיום התורה בארץ ישראל חס ושלום. ממילא זה שמחה של כולנו, **זה מאסר של כולנו**. אנחנו יודעים שאתם יושבתם בבית הסוהר בשביל כולם ישבתם בבית הסוהר, לא רק בשביל עצמכם. ולכן השמחה היא שמחה של כולנו ובאנו להשתתף בשמחה הכפולה הזו.

אברהם אבינו ישב בבית האסורים בשביל האמונה. יוסף הצדיק ישב בבית האסורים שתים עשרה שנה לקדש שם שמים. המהר״ם מרוטנבורג ישב בבית האסורים בסוף ימיו כמה שנים ושם הוא חיבר את פירוש המהר״ם לתורה. כתוב בגמרא, יוסף שקידש שם שמים בסתר הוסיפו לו אות אחת משמו של הקדוש ברוך הוא. יהודה שקידש שם שמים בגלוי בפרהסיא נקרא כולו על שם הקדוש ברוך הוא.

מי שמקדש שם שמים בסתר אות אחת משמו של הקדוש ברוך הוא, ומי שמקדש שם שמים בפרהסיא הוא נקרא כולו על שם הקדוש ברוך הוא. **אתם האסירים שהשתחררתם, אתם תדעו לכם, אתם קידשתם שם שמים בפרהסיא, לכן אתם נקראים על שמו של הקדוש ברוך הוא כביכול,** וזה קרבה מיוחדת מהקדוש ברוך הוא כביכול. ואנחנו באנו להשתתף אתכם בעניין הזה של קידוש שם שמים, בשמחת המאסר בקידוש שם שמים באנו להשתתף אתכם.

ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא בסבלותם. המצרים הטילו אבנים ומשאות על כלל ישראל. משה רבנו לא היה משועבד, הוא יצא אל אחיו והטה שכם לעזור להם. וירא בסבלותם, נתן לבו להיות מצר על ישראל. אנחנו באנו להשתתף בעול הזה שהיה עליכם בבית האסורים, לתת כתף, לפני זה לא יכולנו, עכשיו אנחנו יכולים, בשביל זה באנו, **לתת לבו להיות מצר עליהם ועל אלה שעדיין יושבים שם בבית האסורים.**

העניין הוא לא הצבא כמו שאמרנו, העניין זה תורת השם, העניין זה תורת משה, עמלי תורה ושמירת התורה. הגזירות על הממון שהם גוזרים עלינו, זה ממון שלנו, זה לא ממון שלהם. מה שהם מחזיקים את הממון שלנו זה שוד, זה גזל מה שהם מחזיקים את הממון שלנו, זה ממון שלנו. הם לוקחים את הממון מאיתנו וגוזרים עלינו גזירות ממוניות. **התפקיד של בני הישיבות זה עמל התורה, בלי תורה אין כלל ישראל חס ושלום.**

בראשית, כל העולם נברא בשביל ישראל שיעסקו בתורה. **אתם עמלי התורה, תלכו בראש מורם, תהיו בעלי גאווה שאתם זוכים. אין לכם מה להתבייש, אתם עיקר הבריאה, אתם תכלית כל העולמות, אתם הכלל ישראל, המרכז של כלל ישראל זה אתם, תלכו בראש מורם, אל תתחשבו עם שום דבר אחר, אל יבוש מפני המלעיגים עליו.**

אנחנו אומרים לרשויות השלטון ולרשויות המשפט, אנחנו כבר דיברנו אליהם לפני שנה וחודש בדיוק, ואמרנו שאם יש מישהו במערכת המשפט שיש לו קצת תבונה יבין שהם לא עשו עסק טוב. זה לא יעזור לכם, **אתם לא תצליחו לעקור את הישיבות ח״ו. אתם לא תצליחו לעקור שמירת התורה מכלל ישראל. אתם אלף כמותכם יבטלו ואות אחת מן התורה לא תבטל.** לא המעצרים האכזריים ולא גזירות הממון האכזריות בלי שום טיפה של רחמים, זה מלכות שאין לה טיפת רחמים. רק מידת הדין נגד התורה, זה מידת הדין אין סוף נגד כל חוק ונגד כל תקנה ואין משפט ואין דין ודברים כרצונם, הכל בשנאה אכזרית על כל מי ששומר תורה.

זה המלחמה של הציונים תלמידיהם של המשכילים הראשונים שנלחמו בכל כוח נגד כל דבר שבקדושה, זה ההמשך, אין שום מידת רחמים. ואנחנו צריכים לעמוד בכל תוקף נגד הגזירות האלה. לא המעצרים האכזריים ולא רדיפות הממון האכזריות לא יעקרו אותנו מן התורה בסיעתא דשמיא. נזכה במהרה.

אתם עמלי התורה פה, תדבקו בעמל התורה, זה העמלק מפחד מעמל התורה. כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל, כתוב בספרי שישראל מתגברים בתורה שניתנה על ידו של משה, אז וגבר ישראל.

אז ממילא זה אתם צריכים לעשות, עמל התורה, קצות, נתיבות, רבי עקיבא איגר, תוספות, רשב״א, זה מה שאנחנו צריכים לעשות וזה הסטרא אחרא לא יכול לסבול, הקדושת התורה הוא לא יכול לסבול והוא נלחם בכל כוח. אבל הקדוש ברוך הוא נשבע כי לא תשכח מפי זרעו. **אתם רשויות המשפט, עם מי אתם מתמודדים? עם מי? עם שבועת הקדוש ברוך הוא?** אין לכם שום כוח. הקדוש ברוך הוא יעזור שיתקיים אצלנו כל כלי יוצר עליך לא יצלח וכל לשון תקום איתך למשפט תרשיעי זאת נחלת עבדי השם וצדקתם מאיתי נאום השם.

~~~

- להאזנה לדעת תורה מגדר״י בראשם רשכבה״ג מרן רבינו ראש הישיבה הגר״ד לנדו שליט״א, בקו החירום בעניני השעה במספר (ללא פרסומות): 1700-111-306

- צילום: ברוך שכטר הפקות, ישיבת בית שמעיה, שיא לייב

- כמר״כ מידי שבוע יר״ל קובץ אוצר הפרשה ובו גליונות מרבותינו זצוק״ל. ניתן להשיג מודפס בבתי הכנסיות בארה״ק, וכן ניתן לקבלו במייל: a169258235@gmail.com

- **ניתן להצטרף לקבלת הגליון ע״י שליחת הבקשה למייל** - a086221800@gmail.com